

OBRAZLOŽENJA ŽIRIJA

NAGRADA ZA IZDAVAČKI PODUH VAT GODINE

Izdavaču *HERAedu* iz Beograda za monografiju **NAJLEPŠE LICE NEOLITA**, autora Milorada Stojića. Knjiga je objavljena 2023. godine u ediciji „Najlepše iz arheološke baštine Srbije” s ciljem da se razumije i naučno dokumentuje kako se odvijao život u neolitskoj zajednici na području Srbije u periodu 6200–4500 godine prije naše ere.

Vinčanska kultura, nazvana po Vinči kod Beograda, otkrivena početkom 20. vijeka, pokazala se vrlo značajnom neolitskom kulturom, raširenom ne samo na Balkanu već i dalje po Evropi.

Žiri u svom obrazloženju može samo dosljedno citirati novode iz recenzija za ovu knjigu koja nas već svojim, više nego adekvatnim nazivom, uvodi u priču o dostignućima neolitskog čovjeka.

Figure ljudi i životinja u isto vrijeme zadivljujuća su umjetnička ostvarenja i eksponati materijalne kulture koje otvaraju put ka razumijevanju duhovnog života njihovih stvaralaca. Stojić ilustracije materijala analizira u maniru dobrog arheološkog eseja, zanimljivog stručnoj javnosti, ali i običnom čitaocu, upuštajući se, kako piše prof. dr Rastko Vasić, u dokumentovano pitanje vjere, kulta Sunca, Mjeseca, plodnosti, sakralnim obredima.

Na osnovu predočene arheološke građe, čitalac će naći potvrdu da se neolitska kultura na ovim prostorima održala 1700 godina, najviše zahvaljući kolektivnom znanju, vjerovanju i integrisanoj društvenoj zajednici. U knjizi je prikazano više stotina arheoloških artefakata i predmeta antologijske vrijednosti (Laokon, Sfinga s ljudskim licem, poput egipatske, Mislilac s Medvednjaka, Majka s detetom, Porodilja, Boginja na prestolu). Sve to, zapravo je priča o dostignućima u astronomiji, sakralnoj arhitekturi, znakovnom sporazumijevanju, podsticajima plodnosti i umjetnosti. Posebnu pažnju privlače studije i eseji o ulozi antropomorfnih i zoomorfnih maski, ulozi bakra u razvoju vinčanske kulture, namjeni

amuleta, značenju motiva krsta u mlađem neolitu i vrhunac – veoma značajna studija o religiji protostarčevačke i vinčanske kulture, navode u svojim preporukama za ovu knjigu Elena Maslivčenko i Nenad Petrović.

NAGRADA ZA NAJBOLJU EDICIJU

Knjižari So za ediciju neobičnog naziva “Bokeljologija”.

Prema zamisli svog osnivača i urednika Nikole Malovića, edicija “Bokeljologija”, pokrenuta 2008, posvećena je izučavanju značajnih, a nedovoljno osvjetljenih fenomena iz istorije i kulture Boke Kotorske. Riječ je o dokumentarnim i literarnim svjedočenjima koja su po pravilu pisana sa istinskom kompetencijom, ali popularno i zanimljivo. Pristupačnosti i informativnosti ovih izdanja doprinosi bogata vizuelnost, ostvarivana ilustrativnim objavljivanjem reprodukcija izvornih rukopisa, geografskih mapa, grafika, akvarela, slika i fotografija, pa se pojedine knjige iz edicije “Bokeljologija” nazivaju i foto-monografijama ili foto-novelama. Cjelina od 26 dosad objavljenih štiva formirana je iz tri međusobno dopunjujuća izvora.

Prvi krug čini antologijski izbor najboljih djela koja su o Boki Kotorskoj napisali znameniti autori završenog opusa. Kao primjere pominjemo književnike Sima Matavulja, Miloša Crnjanskog i Nikolaja Velimirovića i istoričare Toma Krstovog Popovića, Rista Kovijanića i Nikolu Jovića. Za obnovu i uspješnu obradu jednog od dragulja iz ovog kruga – studije “Vita Kotoranin, neimar Dečana” – Nikola Malović je na “Trgu od knjige” 2016, dobio Plaketu za izdavački poduhvat godine.

Drugi deo “Bokeljologije” formiraju djela savremenih autora, kojima je urednik sa saradnicima dao podsticaj i podršku da napišu knjige specijalno za ovu ediciju. Dobar primjer takve orijentacije predstavlja nova, ove godine štampana hronika kapetana Branislava N. Kordića, koja donosi obuhvatnu i na dokumentima zasnovanu rodoslovnu povijest o porodici Kordić iz Risna. Ali tek što je ta monografija izašla sa rednim brojem dvadeset pet, pojavila se i predstavila na ovom sajmu i dvadeset šesta knjiga edicije, “Ratna luka Kumbor” Siniše Lukovića, čime je pokrenut novi ciklus izdanja.

I najzad, treći deo “Bokeljologije” tvore ostvarenja samog Nikole Malovića, od kojih za ovu priliku izdvajamo tri: “Herceg-Novi: Grad sa

100.001 stepenicom”, “Boka Kotorska i Srbija” i “Andrić i đavo”. Ovim djelima Malović se potvrdio u skladnom dvojstvu pisca i izdavača, kao kreativna ličnost koja i edicijom “Bokeljologija” Knjižare So” stalno unapređuje kulturni značaj Herceg Novog za jedan stepenik više.

NAGRADA ZA NAJBOLJU DJEČIJU KNJIGU

Izdavačkoj kući *Pčelica* iz Čačka za knjigu Jelene Tasić, “Sevale su munje”. Slika rata, viđena očima desetogodišnje djevojčice Maje iz izbjegličke kolone koja se, svjesno, besmislu i zlu suprotstavlja podsjećanjem na ljepotu i dobrotu svijeta, pisana je kratkim, ekspresivnim rečenicama. Ubjedljivosti knjige doprinose i originalni crteži Koste Milovanovića u paleti crnih i sivih tonova koji sugerišu realnost od koje djevojčica želi da pobjegne, bojeći svoj svijet duginim bojama.

Tema ovog romana nije smještena u određeni prostor i vrijeme – poruka je univerzalna: nikada i nigdje ne treba započinjati ratove!

NAGRADA ZA NAJLJEPŠU KNJIGU

Izdavačima *Treći Trg i Srebrno drvo*, Beograd za likovno rješenje korica knjiga Juna Fosea: *Drugo ime, Ja sam neko drugi i Novo ime*. Zapravo je to magnum opus *SEPTOLOGIJA* u tri toma, u prevedu Radoša Kosovića.

Vizuelno rješenje korica ove tri knjige, koje potpisuje autorica Dina Radoman, suočavaju nas sa susretom dvije umjetnosti. One vizuelne i umjetnosti pripovijedanja. Ovakav pristup u opremi knjiga nije nov, ali je ovdje tako dominantan da donekle otvara pitanje – šta nas opredjeljuje da posegnemo za jednom knjigom? Da li je to poruka i priča autora koju tražimo između korica ili rješenje vizuelne umjetnice koje stoji između književnika i spoljašnje stvarnosti? U svakom slučaju, dvije umjetnosti se ovdje brane uzajamno i u toj korelaciji možemo osjetiti samo zadovoljstvo.

Oprema knjiga koje nagrađujemo zapravo je izuzetno lijepo razmišljanje o prostoru, bjelini i znakovima. Možemo to posmatrati i kao eksperiment stvaranje kontrapunkta tekstu norveškog nobelovca koji u svom pismu izostavlja tačku kao interpunkciju i znak.